

De representatie van het kwade

Een onderzoek naar de representatie van Karst Tates in de media

Charlotte Hortensius

3281248

Blok 1/4^e jaar

Docent: Rob Leurs

Re/Presentatie van het Kwade

5 november 2010

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3.
2. Karst Tates in de berichtgeving	5.
3. Van hoor en wederhoor naar updates	10.
4. Conclusie	14.
5. Bibliografie	16

1. Inleiding

De schreeuw tijdens de nationale dodenherdenking op 4 mei 2010 is waarschijnlijk velen bijgebleven. Een man gaf midden op de Dam in Amsterdam een schreeuw tijdens de 2 minuten stilte. Niet alleen was het live op de televisie te zien, ook volgden er vele nieuwsberichten. Was het eerst een orthodoxe jood¹, bleek even later dat het een zwerver was die er niet meer modieus bij wilde lopen.² Werd in het ene bericht nog gesteld dat de dodenherdenking bewust was verstoord³, vertelde het bericht daarop dat het ging om een zwerver, bekend bij politie, die teveel gedronken had en spijt had van zijn schreeuw⁴. Vervolgens zijn we nog een paar dagen op de hoogte gehouden door de berichten dat de man niet wist dat het dodenherdenking was⁵, hij nog langer in hechtenis moest blijven⁶ en uiteindelijk met het bericht dat de man was vrijgelaten.⁷

Elk nieuw detail met betrekking tot de man die schreeuwde leidde tot een nieuw nieuwsbericht op www.nu.nl. Er werd gebruik gemaakt van continue updates. Dit leek ook te gebeuren bij de berichtgeving rondom Karst Tates. Op Koninginnedag 2009 in Apeldoorn reed Karst Tates door een menigte en kwam tot stilstand tegen het monument de Naald. Al snel werd gesproken over een aanslag op het Koninklijk Huis, omdat de bus met de Koninklijke familie op dat moment daar langs reed. De dader Karst Tates was zwaargewond, net als vele anderen, en niet aanspreekbaar. Aangezien hij niet meer goed aanspreekbaar was en vrij snel overleed na deze gebeurtenis kon naar een reden van deze 'aanslag' slechts gegist worden. Tates was in de dagen na deze gebeurtenis veel in het

¹ "Man die chaos veroorzaakte bekende van politie." [04-05-2010] *Nu.nl/algemeen* – 30-10-2010 <http://www.nu.nl/binnenland/2240864/man-chaos-veroorzaakte-bekende-van-politie.html>

² "Verstoorder dodenherdenking is bekende zwerver." [06-05-2010] *Nu.nl/algemeen* -30-10-2010 <http://www.nu.nl/binnenland/2241641/verstoorder-dodenherdenking-bekende-zwerver.html>

³ "Dodenherdenking bewust verstoord." [04-05-2010] *Nu.nl/algemeen* -30-10-2010 <http://www.nu.nl/binnenland/2240912/dodenherdenking-bewust-verstoord.html>

⁴ "Verstoorder dodenherdenking betreurt paniek." [06-05-2010] *Nu.nl/algemeen* -30-10-2010 <http://www.nu.nl/binnenland/2241743/verstoorder-dodenherdenking-betreurt-paniek.html>

⁵ "Damschreeuwer wist niet dat het herdenking was." [14-06-2010] *Nu.nl/algemeen* – 30-10-2010 <http://www.nu.nl/binnenland/2269067/damschreeuwer-wist-niet-herdenking-was.html>

⁶ "Schreeuwer dodenherdenking langer vast." [07-05-2010] *Nu.nl/algemeen* – 30-10-2010 <http://www.nu.nl/binnenland/2243073/schreeuwer-dodenherdenking-langer-vast.html>

⁷ "Damschreeuwer' op vrije voeten." [10-06-2010] *Nu.nl/algemeen* – 30-10-2010 <http://www.nu.nl/binnenland/2266813/damschreeuwer-vrije-voeten.html>

nieuws. Er volgde elke keer een update over wie hij was en er werd gezocht naar eventuele motieven.

In dit onderzoek wordt niet alleen gekeken naar deze zoektocht naar een daderprofiel, maar ook naar de eventuele motieven van de media om de representatie op een bepaalde manier vorm te geven. Het toenemende gebruik van updates wordt in het boek 'Television and the Public Sphere' van Dahlgren besproken. De theorie van Peter Dahlgren richt zich op de evolutie die heeft plaatsgevonden op het traditionele nieuwsprogramma. Dit nieuws format is ondanks de nog steeds te herkennen conventies behoorlijk veranderd volgens hem. Dahlgren brengt de reden van het gebruik van updates in verband met concurrentie. Het opzoeken van achtergronden, afwegen van interpretaties en het checken van de bronnen, zoals dat gebruikelijk is bij traditionele journalistiek, kost tijd en betekent dat er risico wordt gelopen dat de concurrent eerder is met de berichtgeving.⁸ Het principe van hoor en wederhoor, waarbij de journalist bronnen checkt en reacties vraagt van mensen waar een bewering over wordt gedaan, is hier niet meer van toepassing.

Dahlgren schrijft de motivatie van deze vorm van berichtgeving toe aan een commerciële reden. Mensen moeten blijven kijken. In het geval van nu.nl zou dat zijn dat mensen moeten blijven lezen. Dit doet ook denken aan de theorie van Peter Vasterman. Vasterman doet onderzoek naar mediahypes en laat zien dat media bij hypes steeds vaker zich ontwikkelen tot medespelers in plaats van verslaggevers die het van een afstandje bekijken. Vervolgens maken zij eigenlijk zelf nieuws door reacties die zijn ontstaan op de massale media aandacht ook weer als nieuwsbericht te brengen. Bij het berichten van het nieuws wordt er getracht emoties bij de lezers/kijkers te bewerkstelligen, zodat zij zich betrokken voelen bij het 'verhaal' en het blijven volgen.⁹

Nieuws associeert waarschijnlijk bij velen nog naar iets objectiefs dat informatiebronnen goed checkt en onderzoekt en van alle gezichtspunten om reacties vraagt zodat de gebeurtenis van alle kanten wordt belicht. Toch blijkt nu al uit het onderzoek van Dahlgren en Vasterman dat er een verandering heeft plaatsgevonden in de vorm

⁸ Dahlgren, Peter. *Television and the Public Sphere*. (London: Sage Publications, 1995): 55-58.

⁹ Vasterman, Peter. *Mediahype*. Amsterdam, Aksant. Hoofdstuk 6: 'Mediahypes en professionele standaarden.' (2004).

van berichtgeving, zeker wanneer we spreken over een mediahype. Op welke manier is dit van toepassing op de berichtgeving rondom Karst Tates?

In dit onderzoek wordt in brede zin gekeken naar de representatie van het kwade en hoe er als het ware wordt gezocht naar een daderprofiel. In engere zin wordt gekeken naar de berichtgeving rondom Karst Tates in de media. De hoofdvraag waaruit dit onderzoek vertrekt is: 'Hoe is Karst Tates gerepresenteerd in de media?'. Met 'de media' wordt hier verwezen naar www.nu.nl.

In dit onderzoek wordt dus een analyse gemaakt van de berichtgeving op het internet. Er is gekozen voor het internet, omdat internet steeds meer wordt gebruikt voor nieuwsvoorziening. Niet alleen op nu.nl, maar ook nieuwszenders op televisie hebben hun eigen website. Bovendien wordt het internet steeds breder toegankelijk, omdat er op veel mobiele telefoons nu ook gebruik gemaakt kan worden van internet en dus op elk gewenst moment even het nieuws gecheckt kan worden. Gekozen is voor www.nu.nl, omdat nu.nl de grootste nieuwssite is.¹⁰ Peter Dahlgren keek al naar berichtgeving op televisie, want hij schreef over CNN. In dit onderzoek wordt gekeken of de theorie van Peter Dahlgren ook toepasbaar is op www.nu.nl en op welke manier er sprake is van een mediahype.

2. Karst Tates in de berichtgeving

Karst Tates was al snel een groot mysterie voor de politie. Nadat hij tot stilstand was gekomen tegen de Naald is geprobeerd met hem te praten, maar hij was zwaargewond. In het ziekenhuis is hij al vrij snel overleden. Er kon dus niets aan hem gevraagd worden, wat leidde tot een speurtocht naar wie deze man precies was. Al heel snel werd gesproken over een aanslag en werd er gezocht naar motieven van Karst Tates om een aanslag te plegen op het Koninklijk Huis. In de nieuwsberichten die volgden bleek al snel dat hij geen crimineel verleden had, geen extreme politieke voorkeuren had of iets anders wat zijn actie kon verklaren.

¹⁰ Boogert, Erwin. "Nu.nl blijft grootste nieuwssite." [2009] *Emerce* – 18-10-2010 <http://www.emerce.nl/nieuws.jsp?id=2989611>

Op www.nu.nl verschenen nieuwsberichten met koppen als 'Karst T. kondigde daad aan'¹¹ en 'Motief Karst T. voor zijn ouders ook een raadsel'¹². Voor de analyse van de berichtgeving rondom Karst Tates zijn 13 berichten geselecteerd van www.nu.nl. Deze berichten zijn geselecteerd omdat ze voornamelijk gaan over Tates zelf als persoon en goed laten zien hoe elk nieuw stukje informatie leidt tot een nieuw bericht. In deze narratieve analyse wordt gekeken naar wat er verteld wordt en hoe dit wordt gebracht. Robert Clyde Allen omschrijft het als "the story,' that is, 'what happens to whom,' and the 'discourse' that is, 'how the story is told'."¹³ Rimmon-Kenan definieert de story als "series of events arranged in chronological order".¹⁴ In deze narratieve analyse wordt dus gekeken naar personage, setting en de *story* met de daarbij behorende *events*.

Het eerste bericht had de titel 'Twee doden en 12 gewonden bij incident Koninginnedag'. Aan de hand van verschillende tussenkopjes is het nieuwsbericht onderverdeeld. Een kopje dat over de dader gaat heeft als titel 'man'. Er wordt verteld dat de wagen werd bestuurd door een man en dat hij naar het ziekenhuis is gebracht. Meer is dus nog niet bekend over hem. Het personage in dit verhaal is de nog onbekende man, maar wel wordt verteld in welk merk auto hij zat. De nadruk ligt in dit bericht meer op de auto dan op de man die erin zit, want we komen wel precies te weten hoe de auto eruit ziet en wanneer het kenteken geregistreerd is.¹⁵

In een tweede bericht met als titel 'Verdachte Apeldoorn overleden aan hersenletsel' wordt geschreven dat "Karst T., de dader van de aanslag in Apeldoorn op Koninginnedag, is overleden aan hersenletsel".¹⁶ Er wordt hier, twee dagen na de gebeurtenis, gesproken over 'de dader van de aanslag', zonder dat er enig bewijs is of dat er eventuele motieven bekend zijn. In het artikel wordt zelfs aangegeven dat het onderzoek door de Nationale Recherche naar de toedracht van en het motief achter de aanslag in Apeldoorn nog in

¹¹ "Karst T. kondigde daad aan." [04-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 10-10-2010
<http://www.nu.nl/algemeen/1958662/karst-t-kondigde-daad-aan.html>

¹² "Motief Karst T. voor zijn ouders ook een raadsel." [07-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 10-10-2010
<http://www.nu.nl/algemeen/1960782/motief-karst-t-voor-zijn-ouders-ook-een-raadsel.html>

¹³ Allen, R. *Channels of Discourse, Reassembled*. (Londen: Methuen, 1987): 53.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ "Twee doden en 12 gewonden bij incident Koninginnedag." [30-04-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010
<http://www.nu.nl/algemeen/1957156/twee-doden-en-12-gewonden-bij-incident-koninginnedag.html>

¹⁶ "Verdachte Apeldoorn overleden aan hersenletsel." [02-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010 - <http://www.nu.nl/algemeen/1958163/verdachte-apeldoorn-overleden-aan-hersenletsel.html>

volle gang is.¹⁷ Er worden dus stellingen geplaatst, terwijl er nog onderzoek gaande is en er nog geen zekerheid is over de geschreven stellingen. Bovendien wordt in dit bericht gemeld dat Karst Tates geen alcohol in zijn bloed had. Wel waren er sporen van cannabis gevonden, maar die sporen kunnen zelfs weken na gebruik nog zichtbaar zijn in het bloed. Het verhaal is nog niet ten einde nu bekend is dat de dader is overleden en dat hij geen alcohol in zijn bloed had. Er moet nu juist verder worden gezocht naar andere motieven voor zijn actie.

In het derde bericht wordt gezegd dat er een buurman was die ooit gehoord had dat Tates klaagde over zijn uitzichtloos bestaan, maar dat hij dat toentertijd niet serieus nam. Hier wordt een klein verhaallijntje toegevoegd aan het grote verhaal. Er wordt hier een 'personage' aan het verhaal toegevoegd. Het bericht brengt geen informatie waarmee men daadwerkelijk verder kan. Er is niets bekend over de relatie tussen de buurman en Tates en hoe serieus de uitspraak van Karst Tates op dat moment was.¹⁸

In het vierde bericht wordt ons gemeld dat Tates is begraven. Er wordt verteld dat het ging om een rietenkist met witte bloemen en dat achteraf bij het graf geen kransen en geen gedenksteen te zien was. Het daadwerkelijke nieuws element is dat Karst Tates is begraven. Alle informatie betreffende zijn kist en graf zijn elementen die het verhaal verder vormgeven, maar zijn niet belangrijk voor de voortgang van het verhaal.¹⁹

In het daaropvolgende bericht met de kop 'Motief Karst T. voor zijn ouders ook een raadsel' wordt gezegd dat de ouders van Karst Tates geen enkele aanwijzing hadden dat hun zoon een aanslag wilde plegen op het Koninklijk huis. "De ouders beschrijven hun zoon als een attent, lief mens. Hij leidde een redelijk normaal leven, maar wel met periodes waarin het minder goed met hem ging."²⁰ Over het motief wordt gezegd: "De kans bestaat dat nooit (helemaal) duidelijk wordt waarom Karst T. op Koninginnedag met zijn auto inreed op publiek langs de route van de Koninklijke rijtoer."²¹

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ "Karst T. kondigde daad aan." [04-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010
<http://www.nu.nl/algemeen/1958662/karst-t-kondigde-daad-aan.html>

¹⁹ "Dader aanslag Koninginnedag begraven." [06-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010
<http://www.nu.nl/algemeen/1959943/dader-aanslag-koninginnedag-begraven.html>

²⁰ "Motief Karst T. voor zijn ouders ook een raadsel." [07-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010
<http://www.nu.nl/algemeen/1960782/motief-karst-t-voor-zijn-ouders-ook-een-raadsel.html>

²¹ Ibidem.

In het bericht 'Mogelijk extreem-rechts motief Karst T.' gaat de zoektocht naar een daderprofiel verder. 'Tatoeagekoning Henk Schiffmacher'²² onderzocht de tatoeages van Karst T. op politieke betekenissen. De uitkomst was dat 'de tatoeages echter op geen enkele wijze kunnen herleiden naar symbolen van rechts-extremistische bewegingen.'²³ Ook de Nationale Recherche geeft aan 'nog geen bewijs te hebben gevonden voor extreme denkbeelden van de overleden T.'²⁴ De kop van het bericht wordt in het bericht zelf dus meteen ontkracht. Het daadwerkelijke nieuws van dit bericht is dat er is onderzocht of Karst Tates een extreem-rechts motief had. Dat bleek niet zo te zijn, maar toch is de kop 'Mogelijk extreem-rechts motief Karst T'.

De laatste twee berichten laten zien hoe er elke keer sprake is van zaken uitsluiten. Het verhaal voegt als het ware kleine verhaallijntjes toe, zoals de tatoeages en de mening van de ouders van Karst Tates. In beide gevallen worden deze verhaallijnen meteen afgerond en is het enige belang ervan dat er in een andere richting gezocht moet worden.

In het bericht daarna komen de vrienden en collega's van Karst Tates naar voren die melden dat Tates 'de oranje "huichelaars" vond'.²⁵ Vervolgens gaat de berichtgeving verder met een bericht dat Karst Tates de aanslag plande, omdat ooggetuigen hem al eerder hadden gezien rond de plek van de aanslag.²⁶ En in een ander bericht wordt ons verteld dat een politieagente als eerst bij de dader was en hem bloed hoorde rochelen.²⁷

Het bericht 'Nog geen duidelijkheid over motief Karst T.' brengt verwarring als alle voorgaande koppen worden gelezen. Waar hij eerst nog duidelijk een hekel aan het Koningshuis en leek de aanslag gepland te hebben, is er nu toch nog geen duidelijkheid over het motief. Er wordt gezegd dat er geen aanvullend bewijs is gevonden dat T. een aanslag wilde plegen en ook zouden er geen bewijzen zijn

²² "Mogelijk extreem-rechts motief Karst T'." [13-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010
<http://www.nu.nl/algemeen/1963212/mogelijk-extreem-rechts-motief-karst-t.html>

²³ Ibidem.

²⁴ Ibidem.

²⁵ "Karst T. had hekel aan koningshuis'." [16-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010
<http://www.nu.nl/algemeen/1965089/karst-t-had-hekel-aan-koningshuis.html>

²⁶ "Karst T. plande aanslag'." [30-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010
<http://www.nu.nl/algemeen/1971614/karst-t-plande-aanslag.html>

²⁷ "Ik hoorde hem bloed rochelen'." [10-06-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010
<http://www.nu.nl/algemeen/2019934/ik-hoorde-hem-bloed-rochelen.html>

gevonden dat hij de actie had voorbereid.²⁸ Ondanks dit bericht wordt er in de volgende berichten nog ingegaan op de problemen die Tates had met het Koningshuis. Zo vond hij Willem-Alexander een racist en bleek dat hij gewerkt had voor de kroonprins. Dit laatste nieuwtje was afkomstig van Tomas Ross. Die beweerde dit gehoord te hebben.²⁹ In dit laatste bericht uit de analyse 'Karst Tates werkte voor kroonprins' van 14 april 2010 staat onderaan de zin 'Het motief van Tates is nooit duidelijk geworden'.³⁰

Duidelijk is dat de berichtgeving rondom Karst Tates te zien is als een verhaal dat bestaat uit verschillende delen. Een verhaal waarin gezocht wordt naar wie Karst Tates precies was en hoe hij tot zijn actie is gekomen. Elk nieuw detail vormt weer een nieuw deel van het verhaal. Het narratief wordt in vrijwel elk bericht uitgebreid door andere personages erbij te betrekken. In dit geval worden er personages bij betrokken die helpen bij de zoektocht naar het daderprofiel van Karst Tates. Doordat Tates is overleden wordt alle informatie bij anderen vandaan gehaald wat leidt tot een vrij afstandelijke beschrijving van het personage, omdat zijn actie ook voor anderen een mysterie blijft.

Het verhaal wordt spannender en interessanter gemaakt door de aansprekende koppen boven de artikelen. Dat de koppen spannender worden gemaakt dan het bericht eigenlijk is, dat is geen nieuws. Natuurlijk wil je dat een lezer enthousiast gemaakt wordt om het bericht te lezen en daar horen aantrekkelijke koppen bij. Wel is duidelijk dat het daadwerkelijke nieuwe informatie element wordt uitgebreid met elementen die niet belangrijk zijn voor de voortgang van het verhaal. Ouders, collega's en een 'tatoeagekoning' worden erbij gehaald in verschillende nieuwsberichten.

Het internet biedt natuurlijk een goed platform om het nieuws te brengen in updates. Het is snel, er hoeft niet gewacht te worden op een jaartal of op een krant die gedrukt gaat worden. Er kan elk moment informatie worden toegevoegd of weggehaald. Het past in het plaatje van Web 2.0. Dat houdt in dat het internet steeds meer een platform is geworden waar het draait om interactiviteit. Nu.nl doet hier ook aan mee, gezien het feit dat er gereageerd kan worden op de

²⁸ "Nog geen duidelijkheid over motief Karst T. [09-07-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010 <http://www.nu.nl/algemeen/2038750/nog-geen-duidelijkheid-over-motief-karst-t.html>

²⁹ "Karst Tates werkte voor kroonprins'." [14-04-2010] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010 <http://www.nu.nl/binnenland/2225670/karst-tates-werkte-kroonprins.html>

³⁰ Ibidem.

nieuwsberichten in de vorm van nujij.nl. Je moet wel inloggen, maar vervolgens kun je bij alle nieuwsberichten een reactie plaatsen. De berichtgeving wordt dus gebracht als een interactief verhaal waarbij lezers onder elk bericht hun mening kunnen plaatsen.

Ondanks dat het internet een platform is waar het gebruik van updates goed kan worden toegepast is het niet alleen het medium dat ervoor zorgt dat de vorm van berichtgeving verandert. Zoals Peter Dahlgren beschrijft is het ook bij televisie het geval en heeft het medium hier commerciële redenen voor. Ook de theorie over mediahypes kan wellicht inzicht bieden in de redenen voor de verandering in de berichtgeving.

3. Van hoor en wederhoor naar updates

Walter Lippmann schrijft in zijn boek 'Public Opinion' dat nieuws en waarheid twee verschillende dingen zijn die uit elkaar gehouden moeten worden. Hij zegt "the function of news is to signalize an event, the function of truth is to bring to light the hidden facts, to set them into relation with each other, and make a picture of reality on which men can act."³¹

Lippmann beschrijft dat kranten vaak informatie vermelden als iets dat waar is, terwijl blijkt dat in sommige gevallen de informatie van een herhaaldelijk onbetrouwbaar gebleken bron afkomstig is. Hoewel Lippmann zijn betoog richt op de betrouwbaarheid van het nieuws heeft hij het ook over het feit dat hij denkt dat er weinig daadwerkelijke wetenschap aanwezig is bij de journalist. Er moet door de lezers goed worden beseft dat wat hij of zij schrijft zijn of haar eigen waarheid is.³²

Voor dit onderzoek is dit een interessant gegeven, want het heeft te maken met het principe van hoor en wederhoor. Dit principe verwijst naar de journalistiek waarbij journalisten heel nauwkeurig hun bronnen nagaan. Zodra er van iemand commentaar wordt gevraagd, wordt diegene benaderd om deze reactie na te gaan. Dit principe lijkt niet meer te worden nageleefd, zeker niet als we kijken naar

³¹ Lippmann, W. *Public Opinion*. (New York: The Free Press, 1965): 301.

³² Lippmann, W. *Public Opinion*. (New York: The Free Press, 1965): 301-302.

www.nu.nl. Op deze site worden de nieuwsberichten als updates gebracht. Zoals in de inleiding al beschreven is heeft Peter Dahlgren hier over geschreven in zijn boek 'Television and the Public Sphere'. Hij geeft aan dat door de toegenomen concurrentie nieuwsberichten nu als updates worden gebracht. De journalisten kunnen geen bronnen driedubbel checken of navraag doen bij mensen waar over gesproken wordt in de berichten, omdat er geen tijd te verliezen is. Men wil immers de eerste zijn die het bericht naar buiten brengt. Door het gebruik van updates hoeft niet alles grondig gecheckt te worden, want zodra er iets nieuws bekend is of iets uit een eerder bericht bleek toch niet helemaal te kloppen dan wordt er een nieuw bericht geplaatst. Peter Dahlgren heeft dit beschreven naar aanleiding van een analyse van CNN. Hij heeft dus gezien hoe de televisie het principe van hoor en wederhoor steeds meer heeft laten varen door het gebruiken van updates.³³

In een artikel van Heiko Königstein 'Mediahypes: de media maken de crisis' wordt geschreven: "Onder normale omstandigheden worden de feiten grondig getoetst voordat ze in de krant staan. Maar de concurrentie is groot in de mediawereld. Wie niet snel genoeg is, zal op den duur niet overleven. Daardoor kan een bijzondere dynamiek ontstaan: een mediahype."³⁴ Deze theorie gaat over mediahypes, maar kan goed in verband worden gebracht met de theorie van Peter Dahlgren over het gebruik van updates. Door de concurrentie in medialand worden berichten snel geplaatst en kan er een mediahype ontstaan. Reacties van mensen op het bericht worden dan weer als een nieuw bericht gebracht. Het nieuws versterkt hier als het ware zichzelf zonder dat er daadwerkelijk nieuwe feiten bekend zijn.

In een hoofdstuk genaamd 'Mediahypes en professionele standaarden' in het boek 'Mediahype' van Peter Vasterman schrijft Vasterman over een *key event*³⁵, wat verwijst naar een gebeurtenis dat opvallend veel aandacht krijgt in de media. In zijn onderzoek naar mediahypes wordt duidelijk dat de journalisten zodanig streven naar primeurs dat de gebeurtenis, het key event, de werkwijze van de

³³ Dahlgren, Peter. *Television and the Public Sphere*. (London: Sage Publications, 1995): 56.

³⁴ Königstein, H. "Mediahypes: de media maken de crisis" [25-01-2010] *Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties – Nationaal CrisisCentrum (NCC) – 30-10-2010* <http://www.nationaalcrisiscentrum.nl/document/mediahypes-de-media-maken-de-crisis-0>

³⁵ Vasterman, Peter. *Mediahype*. Amsterdam, Aksant. Hoofdstuk 6: 'Mediahypes en professionele standaarden.' (2004): 239.

journalist bepaalt. Er wordt in zijn boek besproken hoe de media een invloed gaat uitoefenen op de manier waarop een gebeurtenis zich zal ontwikkelen. Zoals in elk verhaal getracht wordt de lezer te raken, zo lijkt dit ook in berichtgeving rondom mediahypes te gebeuren. De lezers raken, emoties teweegbrengen, zodat de lezer blijft lezen en de kijker blijft kijken en het verhaal blijft volgen.

In de berichtgeving over Karst Tates zien we dit gegeven ook terug. Gelijk na de 'aanslag' werd er een bericht geplaatst op de site nu.nl. Nog voordat er ook maar iets bekend was over de dader of de slachtoffers kon toch iedereen lezen over deze gebeurtenis. De lezers werden als het ware vast ingelicht en voorbereid op toekomstige nieuwsberichten betreffende dat onderwerp. Al heel snel kwam er een volgend bericht waarin iets meer informatie werd gegeven. Maar er volgden ook veel berichten waarin niet of nauwelijks nieuwe informatie werd gegeven. Toch leverde dit een nieuw bericht op.

Er wordt als het ware een verhaal gestart met als titel 'Wie was Karst T.?' en vervolgens mag iedereen mee doen. Dit is zeker te zien als een manier om lezers te binden en te betrekken bij het verhaal. Met behulp van 'Tatoeagekoning Henk Schiffmacher'³⁶ werd onderzocht of de ondefinieerbare tatoeages van Tates wellicht een politieke betekenis hebben.³⁷ Ook 'bestsellerauteur Thomas Ross'³⁸ mag een rol spelen in het verhaal. Ross zegt van "een vooraanstaand persoon die beschikt over contacten in de allerhoogste kringen" te hebben gehoord dat Tates de kroonprins zou kwalijk nemen hem te hebben weggestuurd.³⁹ Ook familie en vrienden doen mee, maar uiteindelijk heeft niemand het antwoord en blijft het een groot mysterie wie Karst Tates precies was.

Dahlgren geeft aan dat het plaatsen van de updates, waardoor in het geval van CNN kijkers blijven kijken, waarschijnlijk een commerciële reden heeft. Men blijft bij het verhaal betrokken, omdat er veel berichten aan gewijd worden. Er is niet één uitgebreid nieuwsbericht met alle informatie, maar een gebeurtenis wordt gebracht als een verhaal in verschillende delen. Als kijker/lezer wordt je betrokken bij het narratief, omdat je steeds meer informatie krijgt.

³⁶ "Mogelijk extreem-rechts motief Karst T." [13-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010 - <http://www.nu.nl/algemeen/1963212/mogelijk-extreem-rechts-motief-karst-t.html>

³⁷ Ibidem.

³⁸ "Karst Tates werkte voor kroonprins'." [14-04-2010] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010 <http://www.nu.nl/binnenland/2225670/karst-tates-werkte-kroonprins.html>

³⁹ "Karst Tates werkte voor kroonprins'." [14-04-2010] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010 <http://www.nu.nl/binnenland/2225670/karst-tates-werkte-kroonprins.html>

In het boek van Dahlgren wordt Postman aangehaald die meegaat in de kritiek van Dahlgren op de televisie. Hij "asserts that everything the medium touches turns into show business, including news and politics: entertainment automatically overwhelms serious information."⁴⁰ Bij nu.nl wordt er wel duidelijk onderscheid gemaakt tussen de entertainment, de achterklap, en het daadwerkelijke nieuws. Toch worden ook hier trucs toegepast om het bericht aantrekkelijk te maken voor de lezers.

Een manier die ingezet lijkt te worden om lezers bij het verhaal te betrekken is om het nieuwsbericht in verband te brengen met vergelijkbare incidenten. In het artikel 'Mediahypes: de media maken de crisis' wordt hierover gezegd dat na de kerngebeurtenis de journalisten op zoek gaan naar vergelijkbare incidenten.⁴¹ Dit onderzoek begon met de beschrijving van de berichtgeving rondom de 'Damschreeuwer' tijdens nationale herdenkingsdag 2010. Nu blijkt dat in de berichtgeving over deze gebeurtenis gelinkt wordt naar de gebeurtenis op Koninginnedag 2009. In het bericht 'Man die chaos veroorzaakte bekende van politie' staat een kopje 'Apeldoorn'. Onder dit kopje wordt beschreven hoe bij veel mensen door de plotselinge paniek het drama van vorig jaar tijdens Koninginnedag meteen op hun netvlies stond.⁴²

Door het linken naar andere vergelijkbare incidenten blijven nieuwsberichten, of beter gezegd 'nieuwsverhalen', beter bekend in het geheugen van de lezers. Zij worden herinnerd aan andere incidenten en kunnen, zeker op internet, de informatie van dat incident terugzoeken. Dit gegeven illustreert nog meer het narratieve aspect van de berichtgeving. Er wordt niet alleen over het incident zelf gesproken, maar ook andere incidenten worden erbij gehaald ter illustratie van de informatie.

Zoals al eerder besproken biedt het internet een goed platform om een verhaal te vertellen. Berichten hoeven namelijk niet te wachten op de druk van een nieuwe krant of op een bepaalde nieuwsuitzending op televisie. Elk moment van de dag kan er een nieuw

⁴⁰ Dahlgren, Peter. *Television and the Public Sphere*. (London: Sage Publications, 1995): 58.

⁴¹ Königstein, H. "Mediahypes: de media maken de crisis" [25-01-2010] *Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties – Nationaal CrisisCentrum (NCC)* – 30-10-2010 <http://www.nationaalcrisiscentrum.nl/document/mediahypes-de-media-maken-de-crisis-0>

⁴² "Man die chaos veroorzaakte bekende van politie." [04-05-2010] *Nu.nl/algemeen* – 30-10-2010 <http://www.nu.nl/binnenland/2240864/man-chaos-veroorzaakte-bekende-van-politie.html>

bericht geplaatst worden. Bovendien is er de mogelijkheid voor de lezers om op de berichten te reageren. Dahlgren geeft aan dat 'interpersonal communication'⁴³ ervoor kan zorgen dat mensen het nieuwsbericht beter kunnen onthouden, bevatten en relateren aan hun eigen leven wanneer ze erover praten met andere mensen. Davis zegt "The ideal news program would have a slower pace"⁴⁴. De berichtgeving op het internet is eigenlijk een mooie tussenweg. Het tempo ligt hoog. Er worden continue updates geplaatst, maar er is wel de mogelijkheid om te reageren op de nieuwsberichten, waardoor er wel 'tijd' is om bij de berichten stil te staan en er verder op in te gaan.

4. Conclusie

In dit onderzoek is gekeken naar de representatie van het kwade aan de hand van de casus Karst Tate. De zoektocht naar een daderprofiel, in de vorm van de vele nieuwsberichten op nu.nl, is geanalyseerd. Allereerst is duidelijk te zien hoe er wordt gezocht naar een antwoord op de vraag 'Wie was Karst Tate?'. Hij bleek een normale blanke man, die geen alcohol in zijn bloed had en geen crimineel verleden had. Dus werd er verder gezocht. Er werd gekeken naar zijn woonsituatie, zijn tatoeages werden geanalyseerd om te kijken of die een politieke betekenis hadden en zijn ouders werd gevraagd of zij een reden konden bedenken voor zijn actie op Koninginnedag 2009. Het personage blijft een mysterie in dit verhaal, want niemand kan bedenken waarom Karst Tate tot een dergelijke actie is gekomen.

De vorm waarin deze berichten werden geplaatst leek op die van updates. Zoals Peter Dahlgren dit fenomeen beschrijft met betrekking tot televisie zien we dat ook op nu.nl. Nu is dit natuurlijk een ander medium en biedt dit medium een prima platform voor snelle updates. Maar niet alleen het feit dat het een ander medium betreft zorgt voor deze verandering van de vorm van berichtgeving. Journalisten streven naar primeurs en door de concurrentie wordt er snel gewerkt om als eerste het nieuwsbericht naar buiten te brengen.

Zoals Vasterman heeft aangegeven in zijn boek 'Mediahype' bepaalt het streven naar primeurs van journalisten voor een groot deel

⁴³ Dahlgren, Peter. *Television and the Public Sphere*. (London: Sage Publications, 1995): 57.

⁴⁴ Ibidem.

de werkwijze. De berichtgeving ziet eruit als een verhaal bestaande uit korte delen. De koppen van de berichten op nu.nl zijn veelal stellingen. Zoals het bericht 'Karst T. had hekel aan koningshuis'.⁴⁵ Als lezer trekt je dit onmiddellijk aan, omdat er weer een nieuw informatie element is in de zoektocht naar het daderprofiel. Het verhaal krijgt steeds meer vorm.

De theorieën van Vasterman en Dahlgren lijken aan elkaar verbonden. Het principe van hoor en wederhoor heeft plaats moeten maken voor het gebruik van updates, omdat de concurrentie groot is in de mediawereld en er geen tijd is voor grondige toetsing van de feiten. De concurrentie en de snelle berichtgeving resulteren in het gebruik van updates wat een mediahype tot gevolg kan hebben.

Er worden meerdere technieken ingezet om de lezers te betrekken bij het verhaal. Dahlgren geeft in zijn onderzoek naar de berichtgeving op CNN aan dat dit een commerciële reden heeft. De theorie over mediahypes laat vooral zien dat door de updates er een mediahype kan ontstaan rondom het bericht. Bij de casus Karst Tates is er zeker sprake van een mediahype. Er werden vele berichten geplaatst op nu.nl. Deze berichten hadden de vorm van updates, omdat elk klein nieuws element leidde tot een nieuw bericht. Bovendien zien we terug hoe er trucs worden toegepast om de lezers te betrekken bij het verhaal, zoals het linken naar vergelijkbare incidenten.

Voor verder onderzoek is het interessant om te kijken in hoeverre de theorie van mediahypes verbonden is aan het gebruik van updates in plaats van het principe van hoor en wederhoor te gebruiken. Bij kleinere narratieven waar niet van een mediahype gesproken kan worden is het nog de vraag of ook daar gebruik wordt gemaakt van updates of dat daar nog wel meer het principe van hoor en wederhoor wordt aangehouden. Bovendien kan er nog gekeken worden naar media zoals de krant en/of de radio. Kranten moeten natuurlijk wachten op de volgende dag, dus het eventuele gebruik van updates zal er anders uitzien. Wellicht kan toch door een analyse van de inhoud gekeken worden of de berichtgeving ook bij dit medium veranderd is.

⁴⁵ "Karst T. had hekel aan koningshuis". [16-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010
<http://www.nu.nl/algemeen/1965089/karst-t-had-hekel-aan-koningshuis.html>

5. Bibliografie

Boogert, E. "Nu.nl blijft grootste nieuwssite." [2009] *Emerce* – 18-10-2010
<http://www.emerce.nl/nieuws.jsp?id=2989611>

Dahlgren, P. *Television and the Public Sphere*. London: Sage Publications, 1995.

Königstein, H. "Mediahypes: de media maken de crisis" [25-01-2010]
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties – Nationaal CrisisCentrum (NCC) – 30-10-2010
<http://www.nationaalcrisiscentrum.nl/document/mediahypes-de-media-maken-de-crisis-0>

Lippmann, W. *Public Opinion*. New York: The Free Press, 1965.

Vasterman, P. *Mediahype*. Amsterdam: Aksant, 2004.

Internet: www.nu.nl (geordend op datum)

"Man die chaos veroorzaakte bekende van politie." [04-05-2010]
Nu.nl/algemeen – 30-10-2010
<http://www.nu.nl/binnenland/2240864/man-chaos-veroorzaakte-bekende-van-politie.html>

"Verstoorder dodenherdenking is bekende zwerver." [06-05-2010]
Nu.nl/algemeen -30-10-2010
<http://www.nu.nl/binnenland/2241641/verstoorder-dodenherdenking-bekende-zwerver.html>

"Dodenherdenking bewust verstoord." [04-05-2010] *Nu.nl/algemeen* -30-10-2010
<http://www.nu.nl/binnenland/2240912/dodenherdenking-bewust-verstoord.html>

"Verstoorder dodenherdenking betreurt paniek." [06-05-2010]
Nu.nl/algemeen -30-10-2010
<http://www.nu.nl/binnenland/2241743/verstoorder-dodenherdenking-betreurt-paniek.html>

"Damschreeuwer wist niet dat het herdenking was." [14-06-2010]
Nu.nl/algemeen – 30-10-2010

<http://www.nu.nl/binnenland/2269067/damschreeuwer-wist-niet-herdenking-was.html>

“Schreeuwer dodenherdenking langer vast.” [07-05-2010] *Nu.nl/algemeen* – 30-10-2010

<http://www.nu.nl/binnenland/2243073/schreeuwer-dodenherdenking-langer-vast.html>

“Damschreeuwer’ op vrije voeten.” [10-06-2010] *Nu.nl/algemeen* – 30-10-2010

<http://www.nu.nl/binnenland/2266813/damschreeuwer-vrije-voeten.html>

Berichten voor analyse (geordend op datum):

“Twee doden en 12 gewonden bij incident Koninginnedag.” [30-04-2009]

Nu.nl/algemeen – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/1957156/twee-doden-en-12-gewonden-bij-incident-koninginnedag.html>

“Verdachte Apeldoorn overleden aan hersenletsel.” [02-05-2009]

Nu.nl/algemeen – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/1958163/verdachte-apeldoorn-overleden-aan-hersenletsel.html>

“Karst T. kondigde daad aan.” [04-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/1958662/karst-t-kondigde-daad-aan.html>

“Dader aanslag Koninginnedag begraven.” [06-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/1959943/dader-aanslag-koninginnedag-begraven.html>

“Motief Karst T. voor zijn ouders ook een raadsel.” [07-05-2009]

Nu.nl/algemeen – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/1960782/motief-karst-t-voor-zijn-ouders-ook-een-raadsel.html>

“Mogelijk extreem-rechts motief Karst T’.” [13-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/1963212/mogelijk-extreem-rechts-motief-karst-t.html>

“Karst T. had hekel aan koningshuis.” [16-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/1965089/karst-t-had-hekel-aan-koningshuis.html>

“Karst T. plande aanslag’.” [30-05-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/1971614/karst-t-plande-aanslag.html>

“Ik hoorde hem bloed rochelen’.” [10-06-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/2019934/ik-hoorde-hem-bloed-rochelen.html>

Psychisch onderzoek naar Karst T. [22-06-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/2026338/psychisch-onderzoek-naar-karst-t.html>

“Nog geen duidelijkheid over motief Karst T. [09-07-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/2038750/nog-geen-duidelijkheid-over-motief-karst-t.html>

“Tates vond Willem-Alexander een racist.” [04-09-2009] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/algemeen/2075286/tates-vond-willem-alexander-een-racist.html>

“Karst Tates werkte voor kroonprins’.” [14-04-2010] *Nu.nl/algemeen* – 15-10-2010

<http://www.nu.nl/binnenland/2225670/karst-tates-werkte-kroonprins.html>